

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้แบบอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้วิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานของเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชนตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานให้บริการดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่มีภาวะโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน จำนวน 10 แห่งในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ทั้งหมดจำนวน 42 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานให้บริการดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่มีภาวะโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน จำนวน 10 แห่งในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ที่ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมในการศึกษาค้างนี้ มีจำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้แก่ แบบสอบถาม และแนวคำถามการสนทนา

กลุ่ม

1. แบบสอบถาม สำหรับ บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานบริการดูแลสุขภาพในผู้ที่มีภาวะโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โดย เครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการทำงาน ของบุคลากรสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานบริการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายของศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU) ทั้ง 10 แห่งในการรับนโยบายจากคณะกรรมการประสานการพัฒนาสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน (CUP) ได้แก่ การรับนโยบาย การประสานงาน การใช้งบประมาณร่วมกัน และการสนับสนุนด้านเวชภัณฑ์จาก CUP

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขใน PCU ได้แก่ การดำเนินงานตามแบบบูรณาการดูแลสุขภาพสำหรับศูนย์สุขภาพชุมชนในการสร้างทีมงาน การขึ้นทะเบียนประชากร การออกแบบการดำเนินงานในสถานบริการ และการดำเนินงานตาม 8 กระบวนการหลักของระบบบริการปฐมภูมิ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีเกณฑ์ให้คะแนน คือ 1

ไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง มีเกณฑ์ให้คะแนน คือ 0

2. แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวน 9 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม จากทุกศูนย์สุขภาพชุมชน/สถานีอนามัยโดยใช้แนวคำถามปลายเปิดที่ถามถึง สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว พร้อมทั้งสนทนาถึงเหตุผลของการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว และข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานมีศักยภาพ ในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ให้บริการดูแลสุขภาพแก่ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity [CVI])

โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลชุมชน จำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลโรคเรื้อรัง (ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ) จำนวน 1 ท่าน และแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเวชปฏิบัติครอบครัว และชุมชน จำนวน 1 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของสำนวนภาษา ความชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าความตรงตามเนื้อหา เท่ากับ 0.85

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability)

โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเอง ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานบริการการดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงแบบ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2531) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้ขอรับพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์และได้รับอนุมัติให้ดำเนินการจริงเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2550 แล้วผู้ศึกษา เข้าพบกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา แนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ ขณะเข้าร่วมศึกษากลุ่มตัวอย่างสามารถยกเลิกการให้ข้อมูลระหว่างการศึกษได้โดยไม่มีผลกระทบใดๆ คำตอบและข้อมูลทุกอย่างถือเป็นความลับ ผู้ศึกษานำมาเสนอเป็นภาพรวมและใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามและร่วมสนทนากลุ่มต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษามีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสาธารณสุขอำเภอแม่ใจ และผู้อำนวยการ โรงพยาบาลแม่ใจ จังหวัดพะเยา แนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและ ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติ ผู้ศึกษาเข้าพบหัวหน้าสถานีอนามัยที่เก็บรวบรวมข้อมูล และ บุคลากรผู้รับผิดชอบงานบริการคลินิกโรคเรื้อรังเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้ศึกษาเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง และอธิบายการตอบแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม
4. ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถาม จำนวน 35 ฉบับ ด้วยตนเองและรับแบบสอบถามคืน ภายในวันที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของ แบบสอบถาม ทุกชุดด้วยตนเอง
5. ผู้ศึกษาทำการสนทนากลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 และ 5 คนตามลำดับ ด้วยตนเองและมีการบันทึกข้อมูลโดยผู้บันทึกและใช้เครื่องบันทึกเทป (แบบดิจิทัล) และใช้เวลาในการสนทนากลุ่ม ประมาณ 1 ชั่วโมง
6. ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแยกวิเคราะห์ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistic)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสนทนากลุ่มของบุคลากรสาธารณสุข เกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหาและแนวทางแก้ไข ในการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข ในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (focus group) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของไมล์ และ ฮัมเบอร์แมน (Miles & Huberman, 1994) ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างที่เริ่มเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (data collection period)

2.2 สรุปข้อมูล (data reduction) ภายหลังจากการสนทนากลุ่ม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

2.3 นำข้อมูลที่สรุปได้มาอภิปรายภาพรวม ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ภายใต้อำนาจหน้าที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูล (data display)

2.4 สรุปเป็นโครงสร้างพื้นฐานของปรากฏการณ์ (conclusion /verification) เพื่อให้ตรงกับปรากฏการณ์จริงภายใต้การศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a detailed illustration of an elephant standing and facing left. Above the elephant's head is a traditional Thai umbrella (parasol) with multiple tiers. The entire central design is enclosed within a circular border. The border contains the university's name in Thai script at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' in English at the bottom. There are decorative floral motifs on either side of the elephant.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved